

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบกับระดับการเปิดเผยข้อมูล
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นางสาวเพ็ญประภา จิมศร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-2457-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIP BETWEEN AUDIT COMMITTEE COMPOSITIONS AND THE LEVEL
OF DISCLOSURE OF FIRMS LISTED IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

Miss Penprapha Chimsorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program in Accounting

Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-53 -2457-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบกับ
ระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย

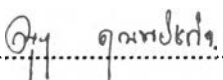
โดย นางสาวเพ็ญประภา จิมศร

สาขาวิชา การบัญชี

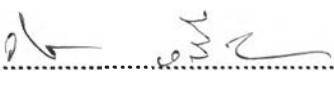
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณนิภา รอดวรรณะ

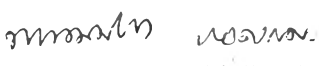

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภา คุณพนิชกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์จงจิตต์ หลีกภัย)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณนิภา รอดวรรณะ)

.....กรรมการ
(คุณรัชชัย เกียรติกวานกุล)

เพื่อศึกษา ทิศมิต: ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบกับระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (THE RELATIONSHIP BETWEEN AUDIT COMMITTEE COMPOSITIONS AND THE LEVEL OF DISCLOSURE OF FIRMS LISTED IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND) อ.ที่ปรึกษา: ผศ. ดร.พรพรรณนิภา รอดวรรณะ, 179 หน้า. ISBN 974-53-2457-4.

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์และการวิจัยเชิงสำรวจโดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยรวม ระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นพื้นฐานของรายการขั้นต่ำโดยข้อกำหนด และระดับการเปิดเผยข้อมูลที่บริษัทเปิดเผยโดยความสมัครใจ และ (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบกับระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน โดยใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลแบบไม่ถ่วงน้ำหนักวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลที่แทนด้วยความครอบคลุมในรายละเอียดของการเปิดเผยข้อมูลโดยรวม โดยข้อกำหนด และโดยความสมัครใจ ผู้เขียนเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานทางการเงินและส่งแบบสอบถามไปยังคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 200 บริษัท จากนั้นจึงทดสอบและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา คือ องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วย ความเป็นอิสระ ความรู้ความชำนาญทางการบัญชีหรือการเงิน จำนวนสมาชิก และจำนวนการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ขนาดของบริษัท ความสามารถในการทำกำไร แหล่งเงินทุน และประเภทของสำนักงานสอบบัญชี

ผลการศึกษาพบว่าจำนวนสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยรวม และโดยข้อกำหนด ส่วนความเป็นอิสระ ความรู้ความชำนาญทางการบัญชีหรือการเงิน และจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยรวม โดยข้อกำหนด และโดยความสมัครใจ ผลการศึกษาที่ได้จึงเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานกำกับดูแลกิจการในการสนับสนุนให้การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนมีความโปร่งใส และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ภาควิชา.....การบัญชี..... ลายมือชื่อนิสิต..... เพื่อประภ ทิศมิต
สาขาวิชา.....การบัญชี..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2548.....

4682350826: MAJOR ACCOUNTING

KEY WORD: AUDIT COMMITTEE COMPOSITIONS / DISCLOSURE

PENPRAPHA CHIMSORN: THE RELATIONSHIP BETWEEN AUDIT COMMITTEE COMPOSITIONS AND THE LEVEL OF DISCLOSURE OF FIRMS LISTED IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. PANNIPA RODWANNA, Ph.D., 179 pp. ISBN 974-53-2457-4

The objectives of the study are twofold: (1) to study the level of aggregate, mandatory and voluntary disclosure and (2) to study the association of audit committee compositions and the level of disclosure by using unweighted disclosure index was developed to measure the level of aggregate, mandatory and voluntary disclosure, as proxied by comprehensiveness. The author collected data from financial reports and sent the questionnaires to the audit committee members of 200 listed companies in the Stock Exchange of Thailand. The methods of testing and analysis are the descriptive statistics and multiple regression analysis.

The independent variables used for the study are an audit committee compositions which consisted of independence, accounting or financial expertise, numbers of audit committee member and numbers of conference of audit committee. The control variables are firm size, profitability, financial leverage and audit firms.

The result indicates that the numbers of audit committee member are significantly and positively associated with the level of aggregate and mandatory disclosure. For independence, accounting or financial expertise and the numbers of conference of audit committee, they are not significantly associated with three types of disclosure. These findings may have benefits for regulators, enhancing corporate transparency and quality of disclosure of the listed companies in the Stock Exchange of Thailand.

Department.....Accountancy.....	Student' signature.....	<i>Penprapha Chimsorn</i>
Field of study.....Accounting.....	Advisor' signature.....	<i>Pannipa Rodwanne</i>
Academic year.....2005.....		

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณนิภา รอดวรรณะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ท่านกรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนแก้ไขและตรวจทานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลงด้วยดี นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์จงจิตต์ หลีกภัย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคุณธวัชชัย เกียรติกวานกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ให้มีความถูกต้อง เหมาะสม และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียนตั้งแต่การศึกษาชั้นต้นจนถึงปัจจุบัน

ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณมารดาและบุคคลในครอบครัวทุกท่านที่คอยสนับสนุนและเป็นกำลังใจที่สำคัญตลอดระยะเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนขอขอบคุณรุ่นพี่และเพื่อนทุกคนที่ช่วยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลงด้วยดี

สุดท้ายนี้ คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่ผู้มีพระคุณและคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียน หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียน ขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.3 คำถามการวิจัย.....	3
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตการวิจัย	4
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	4
1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
1.8 ข้อยกเว้นของการวิจัย.....	7
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
1.10 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ	10
2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ	15
2.3 องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ	17
2.4 การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน.....	20
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	43
3.2 การพัฒนาสมมติฐานการวิจัย.....	46
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
3.4 ตัวแบบการวิจัย คำอธิบายตัวแปร และการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	56
บทที่ 4 ผลการวิจัย	58
4.1 ระดับการเปิดเผยข้อมูล.....	58
4.2 องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบและลักษณะเฉพาะของบริษัท	69
4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบกับระดับ การเปิดเผยข้อมูลของบริษัท	73
4.4 สถิติเชิงพรรณนาของแบบสอบถาม.....	82
บทที่ 5 การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	104
5.1 การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย	105
5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	112
รายการอ้างอิง.....	114
ภาคผนวก.....	119
ภาคผนวก ก. ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง คุณสมบัติและขอบเขต การดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ	120
ภาคผนวก ข. ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง คุณสมบัติและขอบเขต การดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ (ฉบับที่ 1) พ.ศ.2542	124
ภาคผนวก ค. แนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ (Best Practice Guidelines for Audit Committee).....	129
ภาคผนวก ง. แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (ฉบับประมวล)	145
ภาคผนวก จ. กระดาษทำการตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูล	158
ภาคผนวก ฉ. แบบสอบถาม	170
ภาคผนวก ช. การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ	176
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	179

สารบัญญัตราจ

ตาราง	หน้า
3.1 จำนวนประชากรและตัวอย่างจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม.....	45
3.2 การวัดค่าของตัวแปรอิสระ.....	54
3.3 การวัดค่าของตัวแปรควบคุม.....	55
3.4 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุม และทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวังไว้	57
4.1 จำนวน ร้อยละของบริษัทและสถิติเชิงพรรณนาของดัชนีการเปิดเผยข้อมูลจำแนกตามระดับการเปิดเผยข้อมูล	59
4.2 สถิติเชิงพรรณนาของดัชนีการเปิดเผยข้อมูลจำแนกตามประเภทการเปิดเผยข้อมูล.....	60
4.3 สถิติเชิงพรรณนาของดัชนีการเปิดเผยข้อมูลจำแนกตามประเภทของรายการที่เปิดเผย	62
4.4 สถิติเชิงพรรณนาของดัชนีการเปิดเผยข้อมูลจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม.....	65
4.5 ค่าเฉลี่ยดัชนีการเปิดเผยข้อมูลของรายการในแต่ละหมวดจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม.....	67
4.6 สถิติเชิงพรรณนาของระดับการเปิดเผยข้อมูล องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ และลักษณะเฉพาะของบริษัท	70
4.7 สถิติเชิงพรรณนาของความเป็นอิสระ และความรู้ความชำนาญทางการบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม.....	71
4.8 สถิติเชิงพรรณนาของจำนวนสมาชิก และจำนวนการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม	72
4.9 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ และลักษณะเฉพาะของบริษัท กับระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยรวม.....	74
4.10 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ และลักษณะเฉพาะของบริษัท กับระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยข้อกำหนด	78
4.11 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ และลักษณะเฉพาะของบริษัท กับระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยความสมัครใจ	80
4.12 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	81

ตาราง	หน้า
4.13 สรุปผลการวิเคราะห์ตามประเภทของการเปิดเผยข้อมูล.....	82
4.14 อัตราการตอบกลับของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	82
4.15 อัตราการตอบกลับของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม.....	83
4.16 ข้อมูลตำแหน่งปัจจุบันและการได้รับการแต่งตั้งของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	84
4.17 ประสบการณ์การทำงานเป็นกรรมการตรวจสอบ	85
4.18 ประสบการณ์การทำงานทางการบัญชีหรือการเงิน	86
4.19 ประเภทของประสบการณ์การทำงานทางการบัญชีหรือการเงิน	87
4.20 องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ	87
4.21 การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	88
4.22 คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบทางด้านความรู้ความชำนาญทางการบัญชี หรือการเงิน.....	89
4.23 การสัมมนาหรือฝึกอบรมของกรรมการตรวจสอบ	90
4.24 การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ	91
4.25 ผู้รับรองความถูกต้องของข้อมูลในรายงานทางการเงิน.....	93
4.26 การประชุมพิจารณาบททวนและอภิปรายงบการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ	94
4.27 จำนวนครั้งของการประชุมในแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรายงานทางการเงิน.....	95
4.28 ความคิดเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบต่อระดับของการพบข้อบกพร่องเกี่ยวกับ การเปิดเผยข้อมูลของบริษัท	99
4.29 ความคิดเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบต่อระดับสาเหตุของข้อบกพร่องที่มีต่อ การเปิดเผยข้อมูลของบริษัท	102
ช.1 ค่า Variance Inflation Factor และ Tolerance ของตัวแปรอิสระ	177

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ช.1 Histogram ของค่าตลาดเคลื่อนไหว.....	176
ช.2 Normal Probability Plot ของค่าตลาดเคลื่อนไหว.....	176
ช.3 Scatter Plot ของค่าประมาณมาตรฐาน Z_y กับค่าตลาดเคลื่อนไหวมาตรฐาน Z	177